

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive research) เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ (situational analysis) การบริหารความเสี่ยงงานห้องคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และงานห้องคลอด รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของงานห้องคลอดโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ การศึกษานี้ใช้เป็นประชากร ดังนี้

1.1 แผนยุทธศาสตร์โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ พ.ศ. 2552-2554

1.2 การเขียนรายงานประเมินตนเอง(service profile) ทีมคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2552

1.3 โครงการการสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ในระบบการบริหารความเสี่ยง โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2552

1.4 ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง การบริหารความเสี่ยงโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ปี พ.ศ. 2553

1.5 การเขียนรายงานประเมินตนเองของงานห้องคลอด ปีพ.ศ. 2553

1.6 สรุปผลงานประจำปีของงานห้องคลอดโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ปี 2551-2553

2. ทีมคณะกรรมการการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 16 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ตัวแทนหน่วยงานในโรงพยาบาลได้แก่ งานผู้ป่วยนอก งานผู้ป่วยใน งานห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน งานห้องคลอด งานห้องผ่าตัด งานหน่วยจ่ายกลาง และซักฟอก งานเภสัชกรรม งานทันตกรรม งานชันสูตร งานรังสี งานเวชสถิติ กลุ่มงานเวชปฏิบัติ ครอบครัว งานแพทย์แผนไทย งานกายภาพบำบัด และกลุ่มภารกิจด้านอำนวยการ

3. หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 1 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากร

4. พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานห้องคลอด โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 3 คน ยกเว้นพยาบาลวิชาชีพที่เป็นคณะกรรมการของทีมบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากร

5. พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวน 5 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากร

6. พนักงานประจำห้องคลอดจำนวน 1 คน การศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นประชากร
กลุ่มตัวอย่าง

ทีมคณะกรรมการการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เลือกมาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ดังนี้

1. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นผู้มีตำแหน่งประธาน กรรมการของทีมการบริหารความเสี่ยง 1 คน
2. เกสัชกร โรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นผู้มีตำแหน่งเลขานุการของทีมการบริหารความเสี่ยง 1 คน
3. พยาบาลวิชาชีพของงานห้องคลอดที่รับผิดชอบงานความเสี่ยง 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคลและการประชุมกลุ่มระดมสมอง ซึ่งลักษณะแนวคำถามเป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากแนวคิดกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ อนุวัฒน์ สุขหุดิกุล (2543ก) มีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคำถามสำหรับสัมภาษณ์รายบุคคลแบบเจาะลึกจำนวน 5 ชุด ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเป็นประธานทีมคณะกรรมการการบริหารความเสี่ยง เกสัชกรเป็นตำแหน่งเลขานุการทีมคณะกรรมการการบริหารความเสี่ยง หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล บุคลากรพยาบาลวิชาชีพของงานห้องคลอดที่รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยง และพนักงานประจำห้องคลอด และแนวคำถามสำหรับการประชุมกลุ่มระดมสมองของพยาบาลวิชาชีพในงานห้องคลอด และงานห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินจำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย วุฒิการศึกษาสูงสุด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 แนวคำถามเกี่ยวกับ นโยบาย การดำเนินงานด้านการบริหารความเสี่ยงตาม กระบวนการบริหารความเสี่ยงของ อนุวัฒน์ ศุภชุตikul (2543ก) ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ การ ค้นหาความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการประเมินผล รวมทั้งข้อเสนอแนะ แนวทางในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยผู้ศึกษาใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูล สามารถให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ

2. ตัวผู้ศึกษา
3. เครื่องบันทึกเสียง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงของเนื้อหาของแนวคำถามที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์รายบุคคล และสำหรับการ ประชุมกลุ่มระดมสมองเกี่ยวกับกระบวนการบริหารความเสี่ยงของงานห้องคลอด โรงพยาบาลลับ แด จังหวัดอุดรดิตถ์ นั้น ผู้ศึกษาส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ สาขาบริหารการพยาบาล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, อาจารย์ประจำ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครอุดรดิตถ์ และหัวหน้ากลุ่มการพยาบาลโรงพยาบาลลับแล จังหวัด อุดรดิตถ์ ซึ่งแต่ละท่านเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการพยาบาลเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของ แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามในการประชุมกลุ่มระดมสมอง ซึ่งครอบคลุมทั้ง ด้านความตรงตามเนื้อหา (content validity) ความชัดเจนของคำถาม (clarity) ความเหมาะสมของคำถาม (appropriateness) และความเหมาะสมของการจัดลำดับคำถามในการสัมภาษณ์ (sequence the questions) ภายหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาคุณภาพของแนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล และแนวคำถามใน การประชุมกลุ่มเพื่อระดมสมองแล้ว ผู้ศึกษาจึงรวบรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้ไข ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน และสำหรับตัวผู้ศึกษาเองได้มีการ เตรียมความพร้อมด้านความรู้ ด้านเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้ศึกษาเข้ารับฟังการบรรยาย และสารัตถะเรื่องการสัมภาษณ์รายบุคคล และการสนทนากลุ่ม จัดโดยคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฝึกปฏิบัติด้านเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแนวคำถามที่สร้างขึ้น ไปศึกษานำร่องในกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างผู้ร่วมการศึกษาจำนวน 4 รายประกอบด้วยหัวหน้า หอผู้ป่วย 2 ราย และ พยาบาลวิชาชีพ 2 ราย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาทราบปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่ จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาได้แบ่งขั้นตอนการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มประชากรออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาเสนอโครงการค้นคว้าแบบอิสระต่อคณะกรรมการจริยธรรมของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำการพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อนทำการการศึกษา
2. ระยะดำเนินการศึกษา กระทำโดย ผู้ศึกษาขออนุญาตและขอความร่วมมือในการจัดทำ การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มระดมสมอง โดยจะไม่รบกวนเวลาการทำงานของผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธในการร่วมการศึกษารั้งนี้ โดยไม่มีการบังคับ และการตอบรับหรือปฏิเสธจะไม่มีผลต่อผู้เข้าร่วมการศึกษาแต่อย่างใด นอกจากนี้จะอธิบายถึงวัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาก่อนการทำการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มระดม สมองทุกครั้ง โดยยืนยันการรักษาความลับของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและไม่มีการบันทึกชื่อของ ผู้เข้าร่วมการศึกษา ผู้เข้าร่วมการศึกษามีสิทธิขอหยุดการสัมภาษณ์และการประชุมกลุ่มระดมสมองได้ ตลอดเวลาที่ต้องการ และการนำเสนอผลหรืออภิปรายข้อมูลของการศึกษาในรายงานการศึกษาก็จะ นำเสนอในภาพรวม หลังจากนั้นให้ผู้เข้าร่วมศึกษาลงนามในใบยินยอมเข้าร่วมการศึกษาด้วย

ขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองภายหลังจากการได้รับการรับรองจริยธรรม จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ตามขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมของผู้ศึกษา ทั้งความรู้ในด้านเนื้อหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้านระเบียบวิธีศึกษา และด้านเทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งอุปกรณ์ที่จะใช้ในการดำเนินการ ศึกษา ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แบตเตอรี่ แฟ้มจัดเก็บเอกสาร และสมุดสำหรับจดบันทึก

2. ขั้นดำเนินการ

2.1 ผู้ศึกษาขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ไปถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ของการศึกษา และการขออนุญาตรวบรวมข้อมูล

2.2 เมื่อผู้ศึกษาได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ผู้ศึกษาเข้าพบหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล เกษชกร เป็นตำแหน่งเลขานุการทีมคณะกรรมการการบริหาร

ความเสี่ยง พยาบาลวิชาชีพของงานห้องคลอดที่รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยง พยาบาลวิชาชีพในงานห้องคลอด และงานห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินและพนักงานประจำห้องคลอด เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 ผู้ศึกษาทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ และงานห้องคลอด รวมทั้งข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงในระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของงานห้องคลอดโรงพยาบาลลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

2.4 ผู้ศึกษาในดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์รายบุคคลจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลเป็นประธานที่คณะกรรมการการบริหารความเสี่ยง เกสัชกรเป็นตำแหน่งเลขานุการที่คณะกรรมการการบริหารความเสี่ยง หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล บุคลากรพยาบาลวิชาชีพของงานห้องคลอดที่รับผิดชอบงานบริหารความเสี่ยง และพนักงานประจำห้องคลอด ซึ่งกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคลครั้งละ 30-45 นาที และการประชุมกลุ่มระดมสมอง จำนวน 1 กลุ่มประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพของงานห้องคลอดและงานห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินจำนวน 8 คน ซึ่งกำหนดเวลาในการประชุมกลุ่มระดมสมองครั้งละ 60-90 นาที ทั้งนี้ผู้ศึกษาแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา หลังจากนั้นอธิบายถึงวิธีการรวบรวมข้อมูลของผู้ศึกษาจนกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างเข้าใจ ตัดสินใจเข้าร่วมในการศึกษา และเซ็นใบยินยอมในการเข้าร่วมการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและระบบฐานข้อมูลสารสนเทศนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่
2. ข้อมูลส่วนบุคคลวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์รายบุคคล และการประชุมกลุ่มระดมสมอง มีการสรุปเนื้อหาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ นำมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่